

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.11.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, iż W. R. pobrał nienależne świadczenia za okres od 1.07.2021 r. do 31.07.2021 r. w łącznej kwocie (...),57 plus odsetki w kwocie 145,60 zł naliczone za okres od następnego dnia po dniu wypłaty świadczenia (tj. 16.07.2021 r) do dnia wydania decyzji, z tytułu osiągnięcia przychodu powodującego zawieszenie renty socjalnej. W związku z powyższym Zakład zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu wskazanej kwoty nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami .

/decyzja – k. 56 akt ZUS/

Odwołanie od powyższej decyzji z w dniu 13.12.2022 r. złożył W. R. i wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji. W uzasadnieniu wskazał, że bezzasadnie stwierdzono nadpłatę świadczenia. Odwołujący wskazał, iż jego pracodawca wystawił błędne zaświadczenia informujące o wypłacie mu wynagrodzenia i zasiłku chorobowego. Do odwołania wnioskodawca załączył zaświadczenia w jego ocenie prawidłowo wystawione.

/ odwołanie k. 3 z załącznikami k. 4-6/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podnosząc iż

z akt sprawy wynika, że W. R. pobiera rentę socjalną przyznaną na stałe.

W dniu 07.11.2022r. wpłynęła do organu rentowego karta przychodów pracownika za 2021r., wystawiona przez pracodawcę (...) Sp. z o.o. z podanym przychodem, uzyskanym przez wnioskodawcę w poszczególnych miesiącach 2021r. Z ustaleń organu rentowego wynika, że w miesiącu, w którym W. R. przekroczył 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wypłacane były jedynie zasiłki chorobowe.

Na wynik rozliczenia wpływ miały następujące kwoty:

65,86 zł - zasiłek za okres od 31.05.2021r. do 31.05.2021r. (wypłacony w lipcu),

1975,80 zł - zasiłek za okres od 01.06.2021r. do 30.06.2021r. (wypłacony w lipcu),

2041,66 zł - zasiłek za okres od 01.07.2021r. do 31.07.2021 r. (wypłacony w lipcu).

Łączny przychód za lipiec wyniósł 4083,32 zł i przekroczył 70% przeciętnego wynagrodzenia w lipcu 3977,10 zł.

W ocenie organu dokumenty dołączone przez wnioskodawcę do odwołania pozostają bez wpływu na treść zaskarżonej decyzji ponieważ zaświadczenie o wypłaconych zasiłkach nie zawiera dat wypłat poszczególnych zasiłków, co ma kluczowe znaczenie w procesie rozliczania osiągniętych przychodów.

/ odpowiedź na odwołanie k. 7/

Na rozprawie w dniu 12.04.2023 r. strony podtrzymały swoje stanowiska procesowe. Odwołujący podniósł, że za wypłatę wszystkich zasiłków chorobowych w lipcu 2021 w tym tych za maj i czerwiec po terminie odpowiada ZUS, nie pracodawca.

/ stanowiska procesowe stron protokół z rozprawy z dnia 12.04.2023 00:02:49 00:12:37/

W piśmie procesowym z dnia 18.04.2023 r. organ rentowy oświadczył, że wypłata zasiłku chorobowego przez ZUS w lipcu 2021 r. była następstwem tego iż pracodawca wnioskodawcy złożył zaświadczenia płatnika składek (...)12:

za okres (...) 31.05.21 -30.06.2021 -22.06.2021 r. zasiłek wypłacony 7.07.2021 r.

za okres (...) 1-31.07.2021 r. -16.07.2021 r zasiłek wypłacony 30.07.2021 r

/ pismo k. 41/

Na rozprawie w dniu poprzedzającej wydanie wyroku w dniu 12.05.2023 r. strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska procesowe.

/ stanowiska procesowe stron protokół z rozprawy z dnia 12.05.2023 r. 00:01:26 -00:03:16/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 13.10.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonemu W. R. rentę socjalną od 1.10. (...) od miesiąca w którym złożono wniosek na stałe. Organ rentowy przyznając ubezpieczonemu rentę i w każdej następnej decyzji pouczył ubezpieczonego o treści art. 10 ust. 6 ustawy o rencie socjalnej i konieczności powiadomienia organu rentowego o wszelkich okolicznościach mających wpływ na prawo do renty.

/decyzja z 13.10.2011 r z pouczeniem – k. 8 akt ZUS, decyzja (...).01.2012 r. z pouczeniem k. 10 akt ZUS, decyzji z 20.03.2019 r. z pouczeniem k. 41-42 akt ZUS /

Wnioskodawca od dnia 2.01.2017 r. jest zatrudniony w charakterze pracownika produkcji w pełnym wymiarze czasu pracy w zakładzie (...). zo.o.

/ bezsporne , karta przychodów pracownik k. 50 akt ZUS/

Z tytułu zatrudnienia w 2021 wnioskodawca osiągnął następujące przychody tytułem wynagrodzenia:

1. w styczniu 2950 zł
2. w lutym 1941,68 zł
3. w marcu 0 zł
4. w kwietniu 0 zł
5. w maju 0 zł
6. w czerwcu 0 zł
7. w lipcu 0 zł
8. w sierpniu 2800 zł
9. we wrześniu 2900 zł
10. w październiku 3000 zł
11. w listopadzie 3000 zł
12. w grudniu 2900 zł

/zaświadczenie k. 50 akt ZUS zaświadczenie k. 5/

Jednocześnie wnioskodawca był uprawniony do zasiłku chorobowego za okres:

- 26.02.2021-28.02.2021 w kwocie 197,58 zł

- 01.03.31-03.2021 r. w kwocie 2041,66 zł
-1.04.2021 -30.04.2021 r. w kwocie 1975,80 zł
-1.05.2021 -31.05.2021 w kwocie 2041,66 zł
-1.06.2021 -30.06.2021 w kwocie 1975,80 zł
-01.07.2021 -31.07.2021 w kwocie 2041,66 zł

/ zaświadczenie o wypłaconych zasiłkach/ świadczeniach k. 6/

Zasiłek chorobowy:

za okres od 31.05.2021r. do 31.05.2021r. w kwocie 65,86 zł

za okres od 01.06.2021r. do 30.06.2021r. w kwocie 1975,80 zł

za okres od 01.07.2021r. do 31.07.2021 r. w kwocie 2041,66 zł

został wypłacony ubezpieczonemu przez ZUS w lipcu 2021 r. Wnioskodawcy nie wypłacono świadczeń w czerwcu.

/ bezsporne, zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 12.05.2023 r. 00:03:35-00:04:46 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 12.04.2023 r. 00:05:20 -00:10:26/

Wypłata zasiłku chorobowego przez ZUS jako płatnika w lipcu 2021 r. była następstwem tego, że pracodawca wnioskodawcy złożył zaświadczenia płatnika składek (...)12 – służące do ustalenia i obliczenia wysokości zasiłku chorobowego oraz innych świadczeń wypłacanych przez ZUS za dalszy okres nieprzerwanej niezdolności do pracy :

za okres (...) 31.05.21 -30.06.2021 - w dniu 22.06.2021 r. - zasiłek wypłacony 7.07.2021 r.

za okres (...) 1-31.07.2021 r. - w dniu 16.07.2021 r - zasiłek wypłacony 30.07.2021 r

/wyjaśnienia ZUS pismo k. 40-41, druk zaświadczenia (...) 12 k. 42-44/

W miesiącu lipcu 2021 r. były wypłacane wnioskodawcy wyłącznie zasiłki chorobowe.

/ bezsporne zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 12.05.2023 r. 00:03:35-00:04:46 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 12.04.2023 r. 00:05:20 -00:10:26/

Łączny przychód za lipiec wyniósł 4083,32 zł i przekroczył 70% przeciętnego wynagrodzenia w lipcu 3977,10 zł.

/notatki w sprawie ujawnienia nadpłaty k. 54 akt ZUS, wykaz granic kwotowych przychodów k. 35/

W tym stanie rzeczy organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z dnia 25.11.2022 r.

/decyzja – k. 56 akt ZUS/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów w tym zaświadczeń zgromadzonych w aktach ZUS. Zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę, ich treść nie była kwestionowana przez wnioskodawcę.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie jedynie w zakresie żądania zwrotu odsetek.

Stan faktyczny sprawy jest pomiędzy stronami bezsporny. Wnioskodawca przyznał, że w 2021 r. był zatrudniony w FOR A. (...) zo.o. osiągał dochody z tego tytułu w postaci wynagrodzenia i zasiłków chorobowych oraz pobierał rentę socjalną, nie kwestionował też terminu wypłaty tych świadczeń wskazywanych przez ZUS

Wnioskodawca podnosił jedynie, że w lipcu 2021 r. otrzymał z ZUS zasiłek chorobowy z opóźnieniem za dwa miesiące czerwiec i lipiec 2021 r. i w konsekwencji tego opóźnienia organu nie może ponosić ujemnych konsekwencji tego stanu rzeczy wobec przekroczenia 70% przeciętnego wynagrodzenia w lipcu. Skarżący sugerował, że gdyby nie uchybienie organu do przekroczenia by nie doszło a dochód w ujęciu rocznym nie uległ zmianie.

Zgodnie z Komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 maja 2021 r. w sprawie granicznych kwot przychodu odpowiadających 70 % i 130 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za I kwartał 2021 stosowanych przy zmniejszaniu albo zwieszaniu emerytur i rent obowiązuje w okresie od 1.06.2021 r. do 31.08.2021 r. kwota przychodu odpowiadająca 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wynosi 3977,10 zł.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1300 t.j. tj w brzmieniu obowiązującym w lipcu 2021 r.), prawo do renty socjalnej zawiesza się w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

W myśl ust. 2 art. 10 ustawy w brzmieniu obowiązującym w lipcu 2021 r. , za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie działalności pozarolniczej.

Zgodnie z ust. 4 art. 10, za przychód, o którym mowa w ust. 1, uważa się również kwoty pobranych zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, kwoty świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego.

Stosownie do treści ust. 5, prawo do renty socjalnej ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu innego niż wymieniony w ust. 1-4, zaliczonego do źródeł przychodów podlegających opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1387, z późn. zm.1)), z zastrzeżeniem art. 9 ust. 1 i 2, lub osiągnięcia przychodów z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze, opodatkowanych na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne.

Zgodnie z treścią ust. 6 art. 10, prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody, o których mowa w ust. 1-5a, w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych.

Stosownie do treści ust. 7 art. 10, osoba pobierająca rentę socjalną lub jej przedstawiciel ustawowy są obowiązani niezwłocznie powiadomić organ wypłacający rentę socjalną o osiągnięciu przychodu w kwocie powodującej zawieszenie prawa do renty socjalnej. Powiadomienie następuje w formie pisemnego oświadczenia. W przypadku gdy składki na ubezpieczenia społeczne są odprowadzane przez płatnika składek, osoba pobierająca rentę socjalną jest obowiązana do przedstawienia zaświadczenia albo oświadczenia określającego kwotę przychodu.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że ubezpieczony w miesiącu lipcu 2021 r. osiągnął przychody związane z wypłatą zasiłku chorobowego przekraczające 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych. Uzyskał tytułem przychodu kwotę 4083,32 zł.

Nie ma racji wnioskodawca twierdząc, że otrzymane przez niego w spornym miesiącu lipcu 2021 r. kwoty zasiłków chorobowych nie powinny powodować zawieszenia renty socjalnej, gdyż częściowo wypłacono mu je za wcześniejsze miesiące tj. za maj i czerwiec 2021 r.

Zgodnie z treścią w/w przepisu art. 10 ust. 1 i ust. 2 wszelkie przychody uzyskane z zatrudnienia stanowią przychody, które są brane pod uwagę przy ustaleniach czy uzyskany przychód nie przekroczył 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Dlatego też wyliczenia dokonane przez organ rentowy są prawidłowe i brak jest podstaw do ich kwestionowania.

Nie można też uznać iż okoliczności z tym związane obciążają ZUS jako płatnika składek gdyż ten wypłacał zasiłki chorobowe z opóźnieniem.

W świetle art. 64 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1732) ust. 1 płatnicy składek, o których mowa w art. 61 ust. 1 pkt 1, wypłacają zasiłki w terminach przyjętych dla wypłaty wynagrodzeń lub dochodów, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych na bieżąco po stwierdzeniu uprawnień. Zasiłki te wypłaca się nie później jednak niż w ciągu 30 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do ustalenia prawa do zasiłku.

2. Jeżeli płatnik składek nie wypłacił zasiłku w terminie, o którym mowa w ust. 1, jest on obowiązany do wypłaty odsetek od tego zasiłku w wysokości i na zasadach określonych w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych.

3. Osobom, o których mowa w art. 2a ust. 1, zasiłek wypłaca się w terminie określonym w ust. 1, nie później niż w terminie 60 dni od dnia spłaty całości zadłużenia.

W przypadku wnioskodawcy niezdolnego do pracy od lutego 2021 r. wypłata zasiłków chorobowych za poszczególne dalsze okresy determinowana była przez złożenie przez pracodawcę stosownych wyjaśnień w postaci druków (...)12. Powyższe nastąpiło za okres zwolnień lekarskich (...) 31.05.21 -30.06.2021 - w dniu 22.06.2021 r. - zasiłek wypłacony 7.07.2021 r. oraz za okres (...) 1-31.07.2021 r. - w dniu 16.07.2021 r - zasiłek wypłacony 30.07.2021 r. W konsekwencji wypłata zasiłków chorobowych nastąpiła w przepisany do tego terminie nie później jednak niż w ciągu 30 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej dla ustalenia prawa do zasiłku.

Zgodnie z dyspozycją art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 504) w zw. z art. 15 ustawy o rencie socjalnej, osoba, która nienależnie pobierała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu, przy czym za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust 1 uważa się:

1. świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności ustania lub zawieszenia prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
2. świadczenia przyznane lub wypłacane na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia. Ponadto za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust 1 uważa się również świadczenia wypłacone w przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

Natomiast według ust. 4 nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższym niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenie zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach – za okres dłuższy niż 3 lata z zastrzeżeniem ust. 5.

Na mocy art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (D.U. 2022 poz 1009) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego

A zatem podstawą uznania świadczenia za nienależne jest zaistnienie okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenia prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca

świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Chodzi tu o okoliczności, które nie istniały w chwili przyznania świadczenia, natomiast powstały w czasie jego pobierania.

W świetle cytowanych przepisów oraz na tle ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd, decyzja organu rentowego zobowiązująca skarżącego do zwrotu nienależnie pobranej renty socjalnej za miesiąc lipiec 2021 r. w kwocie 1173,57 zł jest całkowicie zasadna. Fakt pobrania nienależnego świadczenia, po dokonaniu prawidłowego wyliczenia przez organ rentowy, wydaje się nie budzić żadnych wątpliwości.

Przepis art. 138 ust. 2 pkt 1 wyżej cytowanej ustawy uzależnia zwrot uznanego za nienależnie wypłacone świadczenie od prawidłowego pouczenia o skutkach pobierania świadczenia bez podstawy prawnej. Skarżący został o powyższym pouczony szczegółowo, w decyzji przyznającej mu prawo do renty socjalnej.

W związku z powyższym brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych do uwzględnienia odwołania skarżącego w tym zakresie.

Natomiast, Sąd nie podziela stanowiska organu co do żądania odsetek ustawowych za opóźnienie w kwocie 145,60 zł naliczanych za okres od dnia następnego po dniu wypłaty świadczenia tj. od dnia 16.07.2021 r. do dnia wydania decyzji, uznając, że organ rentowy może żądać odsetek od nienależnie pobranego świadczenia, jednakże dopiero za okres po doręczeniu wnioskodawcy zaskarżonej decyzji. W wyroku z dnia 21 marca 2013 r., sygn. akt III AUa 1311/12 Sąd Apelacyjny w Krakowie wskazał, że zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Odesłanie do "prawa cywilnego" dotyczy wyłącznie zasad zapłaty i wysokości odsetek, a nie zasad zwrotu nienależnego świadczenia. Nie ma zatem żadnych podstaw do stosowania przepisów prawa cywilnego (o bezpodstawnym wzbogaceniu lub czynie niedozwolonym) do oceny wymagalności, czy przedawnienia samego nienależnie pobranego świadczenia. Zasady określające zwrot takiego świadczenia ze względu na upływ czasu (dawność, w tym znaczeniu potocznie przedawnienie) wskazane są w art. 138 ust. 4 i 5 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych (zasadniczo za okres nie dłuższy niż 3 lata od "żądania zwrotu", czyli wydania decyzji w tym przedmiocie). "Żądanie zwrotu" nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (można powiedzieć, że staje się wymagalne w tym momencie, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą chwilą następuje też wymagalność (w prawnym znaczeniu według prawa cywilnego - art. 359 § 2 k.c.) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 k.c.). Z tą też chwilą rozpoczyna się bieg przedawnienia roszczenia o zapłatę odsetek (art. 120 § 1 k.c.). Tożsamy pogląd został wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r., I UK 210/09 (Lex nr 585713).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że w przedmiotowej sprawie ewentualne żądanie zwrotu odsetek od nienależnie wypłaconych świadczeń jest uprawnione dopiero od chwili doręczenia zaskarżonej decyzji zobowiązującej wnioskodawcę do zwrotu nienależnie pobranej renty socjalnej, nie zaś za okres uwzględniony w decyzji tj. od chwili wypłaty świadczeń nienależnych.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego tylko w ten sposób, że zwolnił W. R. z obowiązku zapłaty odsetek w kwocie 145,60 zł naliczanych do dnia wydania decyzji. W pozostałym zaś zakresie, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy odwołanie wnioskodawcy jako bezzasadne oddalił.